

MÓDSZERTANI
FUTÁR

Lelki morzsák – „...valahogy segíték rajtad!”

November hónapról a köd a szürkesség, a csupasz ágú fák és a nyakunkba húzott esernyők jutnak az eszünkbe. Valóban zordabbá válik az időjárás, a színek eltűnnek, hangulatunk ehhez igazodik. Pedig a november fehér fényvel is telve van. A szentek ragyogó fehér liturgikus színével. Nagy, példát adó szenteket ünnepeltünk ebben a sivárnak tűnő hónapban is.

Borromeo Szent Károly, aki a tridenti zsinat reformjait egyházmegyéjében bevezette, papjainak mindig gondját viselte, majd Milánó városában ápolta, gondozta a pestises betegeket a járvány idején.

A fiatalon elhunyt Szent Imre herceg példát adott számunkra az elkötelezett tanulásra, az ismeretek megszerzésének vágyára, a hivatás gyakorlásához szükséges tudás elsajátítására.

Tours-i Szent Márton előttünk áll bátorságával, hiszen Isten hívó szaváért ellent mondott a császárnak, majd olyat tett egy koldusért, ami a szociális területen dolgozóktól nem idegen. A legendában így írták le: „Akár hiszed, akár nem, egy árva rézpénz nincs a zsebemben, de azért várj csak, valahogy segíték rajtad!” Azzal fogta széles köpenyét, leka-

nyarította a válláról, majd a kardjával szelvében kettéhasította, és a felét odaadta a koldusnak.”

Árpád-házi Szent Erzsébet legendája szintén az Isten iránti hűségre, a rászorulókat felé való odafordulásra, tehát az irgalmasság testi és lelki cselekedeteire irányítja figyelmünket. Ma már nem szükséges a saját ágyunkba fektetnünk a beteget ahogy Erzsébet tette, hiszen kialakult a szociális rendszer, mely formálódik, alakul most is, igazodva a jelenkor igényeihez és a gondoskodásra szorulóknak szükségleteihez. Ennek az ellátórendszernek nélkülözhetetlen része és mozgatója az ember. Az az ember, aki látható a munkája által és az az ember is, aki láthatatlan a munkavégzése során. Mindenki, aki az arcvonalban van, és mindenki, aki a háttérben végzi segítő munkáját.

Ezeknek a személyeknek is van egy fehér színű, de kevésbé fényes ünnepe, mint az említett szenteké. Ez az ünnep pedig a Szociális Munka Napja. November 12-én ünnepeltük a szociális szféra Erzsébetjeit, Mártonjait, Károlyait, Imréit. Kérjük Urunkat és a szenteket, hogy „Mindent Isten nagyobb dicsőségére” telessünk!

Szakmai szabályzók

2022. november

A szakmai szabályzók teljes terjedelemben elérhetők a www.szeretetszolgalat.hu honlapon is, a Módszertan – [Aktuális jogszabályok](#) fül alatt.

A Magyar Közlöny 2022.11.30-án megjelent 197. számában kihirdetésre került a Magyarország biztonságát szolgáló egyes törvények módosításáról szóló 2022. évi L. törvény, amely többek között tartalmazza a **szociális igazgatásról és szociális**

ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosításait.

A módosítás kiemelten érinti az Szt.:

- 2. §-át és a felelősségi köröket,
- 66/A. §-át, amelynek értelmében a tartós ápolást, gondozást nyújtó intézmény nem állami vagy egyházi fenntartója 2025. december 31-ig az európai uniós finanszírozású

projekt keretében kialakított új támogatott lakhatási férőhelyek számával csökkenti az ötven fő feletti, fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személyek számára tartós ápolást, gondozást nyújtó intézményei férőhelyeinek számát,

- 92/D. §-át, amely érinti a szakmai továbbképzéssel kapcsolatos jelentkezési, képzésszervezési és adminisztratív kötelezettségeket.

A kihirdetett fenti módosítások **2023. január 1-től hatályosak.**

A 197. számú Közlönyben továbbá megjelent a **Kormány 485/2022. (XI. 30.) rendelete a szociális ellátórendszer veszélyhelyzeti működéséről.** A rendelet az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel lehetőséget biztosít:

- a személyi és tárgyi feltételektől való eltérésre,
- a szolgáltatásra használt épületrészek vonatkozásában is több lehetőséget nyit meg - természetesen az ellátottak emberi méltóságának és törvényben biztosított jogainak tiszteletben tartása mellett -,
- valamint bizonyos esetekben a veszélyhelyzetből fakadó okra hivatkozással a finanszírozási rendszerbe már be-

fogadott férőhelyszám törlésének és a törlésről szóló döntés véglegessé válásától számított két éven belüli újraindításának lehetőségére.

A rendelet a kihirdetési állapot szerint 2022. december 1-én lép hatályba és 2023. április 30-án hatályát veszti.

2022. november 10-én a **Belügyminisztérium** a [Szociális Ágazati Portálon](#) közzétette a Konvergencia-régiókban működő **család- és gyermekjóléti központok és szolgálatok**, valamint a regionális **diszpécser szolgálatok** krízisidőszakban történő együttműködésének protokollját.

A [Protokoll](#) a téli krízisidőszakban a fűtetlen ingatlanokban, testi épséget, egészséget veszélyeztető lakhatási körülmények között élő, kritikus helyzetbe került emberek ellátása során a család- és gyermekjóléti központok és szolgálatok, valamint a regionális diszpécser szolgálatok feladatainak megosztását, együttműködésük kereteit, annak alapvető szabályait határozza meg.

Életvitel tanács / Egészség rovat

„Úgy szeretném túlélni a világ nehéz telet, Akad jószág a világban, mely megetet, s melegít?”

Aranyosi Ervin: Úgy izgulok

Az egészségügy átalakítása és az ezzel járó változások lehetősége a szociális ellátórendszerben izgalommal és némi aggodalommal tölti el a szakembereket.

A krónikus ellátást nyújtó ápolási osztályok átadásának híre, sok kérdést vet fel minden résztvevőben. Kérdések merülnek fel az egészségügy dolgozóiban, az ápolási ágyakon fekvő betegekben és hozzátartozóikban, és természetesen a szociális szolgáltatásokat nyújtók részéről is várakozással tekint mindenki a jövő felé.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások közül az ápolást, gondozást nyújtó intézményeknek lehetőségük volt eddig is **szakápolást biztosítani**. A szakápolás olyan egészségügyi ellátási

forma, amely az egészségügyről szóló [1997. évi CLIV. törvény 98. §](#)-ában meghatározott ápolási tevékenységeket foglalja magába. A tevékenységek végezhetőek az egészségügyi ellátórendszer keretein belül, valamint a bentlakásos szociális intézményekben ellátott, szakápolásra szoruló betegek szakápolási szükségleteinek kielégítése céljából.

A **szakápolási engedély** igénylésének legfőbb alapja lehet, hogy az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférés valamilyen oknál fogva nehezített, akadályba ütközik, valamint az intézmény fenntartója, vezetése láthat ebben a komplex ellátásban egy magasabb minőséget, egyfajta többletet. Az ellátottak számára nyúj-

tott szolgáltatások széles palettája azt jelentheti, hogy kellő biztonságot, szakértelmet vagyunk képesek adni, valamint bizonyos esetekben megkíméljük a gondozottat a szállítás, a várakozás nehézségeitől, ellátását a megszokott környezetében biztosítjuk.

[96/2003. \(VII. 15.\) Korm. rendelet](#) az egészségügyi szolgáltatás gyakorlásának általános feltételeiről, valamint a **működési engedélyezési eljárásról** szóló szabályokat tartalmazza. Nem csak az engedélyezés, de a szüneteltetés és a megszüntetés szabályai is szerepelnek benne.

Az [egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatás](#) az **NNK** honlapján 2022. november 8-án frissítésre került, részletes ügyintézési útmutatóval, letölthető dokumentumokkal segíti a kérelmet beadni szándékozó szervezetet. Segítséget nyújt abban, hogy a kérelemhez pontosan mit kell csatolni, valamint felsorolja a helyszíni szemle során bemutatandó egyéb dokumentumokat, eszközöket. A kérelem benyújtását mindig megelőzi a hiányterületek feltérképezése, és az alapos tervezés humánerőforrás és tárgyi eszközök tekintetében.

A honlapon megtalálhatjuk a szakápolási szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos szakmai program készítéséhez szükséges instrukciókat. A **szakápolási szakmai program** kell, hogy tartalmazza:

- az egészségügyi szolgáltatás tevékenységi körének rövid bemutatását
- a szolgáltatásnyújtással összefüggő tevékenységek terén szerzett szakmai tapasztalatok, gyakorlat bemutatását
- a működtetéshez rendelkezésre álló infrastruktúra bemutatását, és a szakmai feladatok ellátásának szervezését
- munkaszervezés bemutatását:
  - gyógyító, megelőző és ápolás-ellátási rendtervezetét
  - ápolási és gondozási folyamatok bemutatását
  - beteg edukáció, ápolási dokumentáció tervezetét, vezetési rendjét
  - adatvédelmi követelményeknek való megfelelést
  - Egyes kiegészítő folyamatok bemutatását (étkeztetés, betegszállítás, takarítás, veszélyes hulladék elszállítás, mosodai szolgáltatás, sterilizálás)
  - A szolgáltatónál működő infékciónkontroll elemeit
  - A működtetni kívánt belső minőségügyi rendszer tervezett elemeit

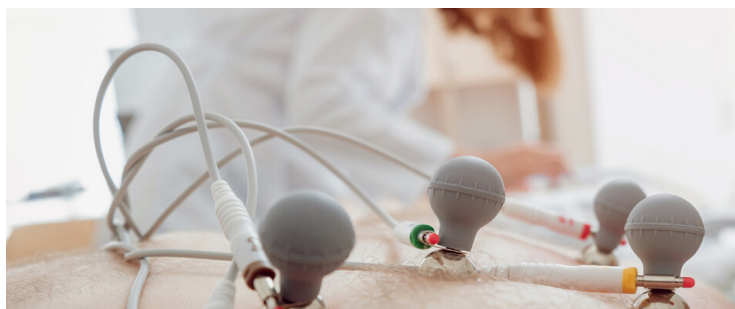

A [60/2003. \(X. 20.\) ESzCsM rendelet](#) az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről rendelkezik, valamint a tevékenységi körhöz tartozó szakápolási feladatokat határozza meg, melyek részletesen kifejtésre kerülnek a Módszertani Futár következő számaiban.

Ez a jogszabály írja elő a szolgáltató számára, hogy milyen tárgyi feltételeket kell biztosítani, ahhoz, hogy a szakápolási tevékenységek akadálytalanul elláthatók legyenek, valamint a személyi feltételeknek való megfelelést is deklarálja.

Az ápoló személyzet létszáma is meghatározásra került, valamint az ő képzésük, továbbképzésük, nyilvántartásuk is rendkívül fontos szempont a működés folyamán, melynek figyelemmel kísérése vezetői kompetencia.

A továbbiakban ismertetésre kerülnek a szakápolási tevékenységek, melyeket engedélyhez kötött bentlakásos szociális intézményekben lehet végezni. A következő számban a perifériás vénakanül (branül) behelyezése és ellátása, valamint a folyadékpótló infúzió bekötése orvosi utasításra, továbbá az intravénás és elektrolitpótláshoz, parenterális gyógyszer beadáshoz kapcsolódó egyéb szakápolói feladatokat fejtjük ki.

DIÓ Lajosmizsén

A **Katolikus Szeretetszolgálat** már több hazai településen is – Győrben, Székesfehérváron, Csákváron, Jászberényben, Tiszaalpáron és Hajdúböszörményben – megszervezte a **DIÓ**-t – azaz Demencia Információs Órákat. A program előzményeként az **INDA** (Interprofesszionális Demencia Alaprogram) projekt nyújtott hasznos útmutatót és kínált információs lehetőséget az érdeklődőknek. Már az INDA rávilágított arra az igényre, hogy a **hozzátartozók** lehetőséget kapjanak a tájékozódásra, segítséget kapjanak ebben a nehéz helyzetben.

2022. májusában Lajosmizsén került sor a mostani előadássorozat első alkalmára, amelyen a hozzátartozóknak, családtagoknak, laikusoknak nyújtottunk segítséget a demenciával kapcsolatban. A program Lajosmizse város nyitottságának és támogatásának köszönhetően az Egészségházban kapott helyett, ahol kiváló tárgyi körülmények között tölthetnek el alkalmanként másfél órát.

A tizenkét alkalomból álló programsorozatot azoknak hirdették meg, akik családjukban gondoznak demenciával élő személyt. A Katolikus Szeretetszolgálat a Tempus Közalapítvány közreműködésével valósítja meg ezt a programsorozatot, ezáltal a DIÓ foglalkozások a résztvevőknek **térítésmentesek**.

Az ingyenes alkalmak **célja**, hogy a résztvevők olyan ismeretekhez jussanak, amelyeket a mindennapokban is praktikusán tudnak alkalmazni. Különböző helyzetek sikeres kezeléséhez a spontán gyakorlatok elsajátítása mellett az elmúlt időszakban az alábbi témaköröket beszéltük át:

- „Aki ápol, saját magát is kell ápolnia”
- Családi szerepek, átalakult kapcsolatrendszerek
- Demencia és a hozzátartozó
- Információnyújtása a szociális alap-és szakellátások lehetőségéről
- Az otthoni ápolás/gondozás feltételeinek megteremtése
- Preshospitális állapotok
- Egészséges táplálkozás időskorban
- A biztonságról, a biztonságos otthoni környezetről
- Lehetőségek a kognitív képességek javítására, szinten tartására otthon
- Jogi kérdések az időskorban
- A demencia utolsó szakaszában jelentkező gondozási nehézségek
- Mentálhigiéné a családban

Az eddig eltelt időben a résztvevők aktív érdeklődést mutattak, jó csoportdinamikában működtek együtt. A szervezők minden alkalommal gondoskodnak egy kis vendéglátásról, hogy a klubszerű foglalkozások harmóniában, a nehézségek ellenére örömben teljenek. Minden foglalkozás témájáról egy információs lap is készül, amelyet a hozzátartozók, családtagok hazavihetnek, hogy később szükség szerint beletekinthessenek.

2023. márciusig tart a jelenlegi programsorozat Lajosmizsén, havonta egy alkalommal – amelyre szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt!

Az idős betegek ellátásának gyakorlati kérdései

A Böhm-féle pszichobiografikus gondozási modell 2. rész

Böhm koncepciójának központi gondolata, hogy a különböző intervenciók kapcsán a lélek az érzéseken keresztül akkor is elérhető lehet, ha a szellemi teljesítmény már hanyatlásnak indult. A hagyományos ápolási modellek alapja az ún. ADL (Activity of Daily Living), amely az intervenciók kapcsán a mindennapi helyzetekben való boldogulást és kompetenciát célozza meg. Böhm a kompetenciák megtartásának módját az egyéni ún. „érzés-biográfia” feltárásában látja. Azok az intézmények, amelyek alkalmazzák módszerét, eredményesek a demens betegek zavartságának, agressziókezelésének, memóriazavarainak, depresszív tüneteinek kezelésében, illetve a progrediáló folyamatokban akár évekig nem következik be funkcióromlás.

A modell olyan szemléleti keretben valósul meg, ahol a segített személyt a saját igényei szerint alakított környezet veszi körül. A saját tárgyakon, fényképeken kívül általános fiatalkori emlékek érhetők el, mint az idős fiatalkori környezetét idéző egyéb tárgyak, fényképek, moziplakátok, régi újságok, terítők. Szokásokban, napi ritmusban igyekeznek alkalmazkodni a gondozott igényeihez. A reaktiválás, a visszahúzódságból való kilépés pszichofarmakonok segítségével nélkül történik, azáltal, hogy az idős személy önértékelését állítják helyre, értelmes tevékenységekbe vonják be, amelyben a gondozott a gondozó „irányítója”. Ilyen tevékenységek például, hogy a korábban varrónőként dolgozó beteg felvarrja a mosásban leszakadt gombokat; a korábbi szakács megbeszéli a gondozó dietetikussal a heti menüt, vagy csak kíséri az ebédet kiosztó ápolót a munkája során. Cél, hogy a tevékenységével mindenképpen értékesnek és eredményesnek érezheti magát a beteg, ápolásra szoruló személy. Az ápolás mottói: **„Minden ember naponta egyszer érezze fontosnak magát. A lábak előtt a lelket kell mozgósítanunk.”**

Interakcióiknak minősége alapján 7 szakaszba sorolható az idős és/vagy demens személy, majd ezen szakaszokhoz kapcsolódóan épülnek fel a kitűzhető és

megvalósítható terápiás célok is. A 7 szakasz figyelembe veszi az érzelmi életet, a pszichomotoros képességeket, a kontaktusba vonhatóságot, az ösztönzést, orientációt, emlékezeti képességeket, a gondolkodás minőségét. A célkitűzések kapcsán az otthonosságérzés, biztonság, odafordulás kulcsfontosságú tényezők. A szakaszok és a bekövetkező változások mérhetőek, gyorsan és átláthatóan dokumentálhatók. Minden interakciós szakaszt két szempontból diagnosztizálnak: egyszer, amikor a beteg stabil lelkiállapotban van, és egyszer, amikor dekompenzált. A dekompenzált szakaszból egyértelmű ún. impulzusokkal tudják hatékonyan és személyre szabottan stabilizálni a beteg lelkiállapotát. Az impulzusok a személyes élettörténeten alapulnak, magukba foglalják többek között a motivációt, az önértékelést, a mindennapok ritmusának ismerőségét. A módszer rendkívül egyszerű, jól felépíthető és könnyen elsajátítható. Az egyéb fejlesztő és terápiás módszerek, mint a zene- és mozgásterápia, fizioterápia, ergoterápia, – a holland gyökerekkel rendelkező – snoezelen¹, jó kiegészítői Böhm módszerének.

Forrás: Kerekes Zsuzsanna (2012): Az idős betegek ellátásának gyakorlati kérdései In: Kiss Enikő Csilla – Sz. Makó Hajnalka (szerk.): Mentálhigiéné és segítő hivatás Pannónia Könyvek, Pécs.

¹ Snoezelen: a holland „felfedezés” és „szendergés” szavakból eredő szóösszetétel. A módszer ún. kontrollált multiszenzoriális környezetben valósul meg, ahol illatok, fények, fényjátékok, zene, mozgás, érintés, tapintás segítségével valósul meg az elsősorban érzékekre és ér-

zelmekre, emlékekre ható terápia. Legfontosabb indikációs területek: depresszió, fejlődési elakadások, hospicepalliatív ellátás területén jelentkező pszichológiai problémák, indulatkezelési zavarok, szorongásos, alvás- és testérzékszavarok.